

Az egyetem elnevezése

Az Erzsébet Tudományegyetem szimbolikus névpolitikája

Ha az egyetemeket névadójuk felől kíséreljük meg tipologizálni, elsőként a *névtelen* intézményeket határolhatjuk el, melyek elnevezésében személynév nem szerepel, nevük leggyakrabban székhelyükre utal (lásd a mai Pécsi Tudományegyetemet). A *nevesített* intézmények gyakran *alapítójukat* választják névadónak (például 1921-ben a Pázmány Péter Tudományegyetem), máskor valamely az intézménnyel *közvetlen kapcsolatba* hozható személy, egy egykori neves professzor, diák vagy patrónus fémjelzi az intézményt (mint például 1950-től az Eötvös Loránd Tudományegyetemet). Nem ritka azonban az sem, hogy a névadó és az egyetem között csak *közvetett kapcsolat* fedezhető fel, amikor az intézmény valamely nemzeti, lokális vagy tudományos szempontból kiemelkedő személy nevét veszi fel (erre nyújt példát a pécsi egyetem 1982 és 1999 között viselt neve: a Janus Pannonius Tudományegyetem). „Erzsébet” azonban csak megkötésekkel sorolható be a fenti kategóriák valamelyikébe: a fennállás rövid ideje alatt ugyanis a név jelentéstartalma többször is átalakult.

Egy egyetem nevének kiválasztása az intézmény szimbolikus és emlékezetpolitikájának leglátványosabb eleme. A személy kijelölése a névadás mindenkor jelenében értékítélettel bír, a megtiszteltetés fenntartások nélkül elismeri a kiválasztott teljesítményeit, legitimálja alakját és egyben jelzi, hogy kiválóságát illetően az uralkodó politikai diskurzusban is konszenzus van. A névadó személye esszenciálisan jeleníti meg az egyetem által magának vallott (diktatórikus rendszerekben inkább: neki rendelt) értékeket és identitást, az egyetemi közösség előtt pedig példaképként tűnik fel. A névadó ráadásul messzemenően nyilvános: míg egy egyetemi épület kevesek által látogatott folyosóján elhelyezett emléktábla egy behatárolt, szűkebb közösség emlékezetkultúrájának része, az ország egyik legfontosabb tudományos és kultúrintézményének elnevezése az intézményi és nemzeti kereteken is túlmutatóan széles nyilvánosságnak szánt szimbólum.¹ Épp e tulajdonságai révén válik konfliktusforrássá: az el- és átnevezések rendszerint – s így az Erzsébet Tudományegyetem (ETE) esetében is – az uralkodó emlékezetpolitikák kisebb-nagyobb fordulatait jelzik.²

A 20. század elején a magyar egyetemek hivatalos elnevezése három vagy négy névelemből állt: sorrendben a *székhely* megnevezése után, a „magyar királyi” (illetve a budapesti egyetem esetében a „királyi magyar”) jelző állt, amit a *névadó* neve követett (ha volt), végül pedig az intézmény típusát jelző *tudományegyetem* következett. Ezek azonban nem pusztán formális szerepet tölthettek be: valamennyi névelem sajátos identitásелеmeket

1 ECHTERNKAMP 2016. 6–11. A tanulmányban hivatkozott források és szakirodalom bibliográfiáját lásd jelen lapszám 167. oldalán, a képek jegyzékét pedig a 160. oldalon.

2 Jelen tanulmány *Az Erzsébet Tudományegyetem névváltozatai* című írásom átdolgozott, rövidített, helyenként kiegészített változata, lásd POLYÁK 2014.

jelenített meg, így megváltoztatásuk nemcsak egy hivatalos aktust, hanem az intézményi öndefiníció átalakulását is jelentette. Erre az ETE rövid fennállása alatt – a névadást is beleszámítva – ötször került sor.

A Pozsonyban felállítandó, harmadik magyar egyetem névadójára már jóval az alapítást megelőzően születtek javaslatok. Pozsony városa és a jogakadémia tanári kara 1876-ban már az első, egyetemért lobbizó emlékiratában jelezte, hogy a leendő intézményt *Deák Ferencz-egyetemnek* kívánják nevezni. A javaslat a nemzeti pantheon egy frissen megdicsőült, ám az intézménnyel kapcsolatba nem (vagy alig) hozható alakjának kiválasztását jelentette, melyet Deák alig néhány héttel az emlékirat benyújtását megelőzően bekövetkezett halála tett időszzerűvé. Az aktualitás azonban idővel elenyészett: amikor 1893-ban a pozsonyi városi közgyűlés a millenniumra hivatkozva ismét megújította egyetemalapítási terveit, már *József főherceget* javasolta névadónak. Esetében ismét egy, az intézménnyel közvetlen kapcsolatba alig hozható személyről volt szó, ahol a kötelék legfeljebb annyiban nyilvánult meg, hogy a jelölt a város szülötte volt. „A legmagyarabb főherceg”³ alakja ugyanakkor egyszerre fejezte ki az uralkodóház (tehát az egyetemet alapító dinasztia) iránti tiszteletet, valamint az édesapja, József nádor körül kialakult kultusz „örökösöként”⁴ a majdan felállítandó egyetem jelképes, nemzetpolitikai hivatását is, ti. hogy az intézmény az exponált fekvésű, határszéli városban „*nagy nemzeti és politikai misszió*”-t, azaz a nyelvi-kulturális asszimiláció feladatát lássa el. A névadás – indokolt a memorandum – „*a tudománynak nemzeti műveléséhez*” fűzi „*a magyar államalkotó faj megizmosodásának politikai eszméjét*” egy olyan Habsburgon keresztül, aki „*mindig a legmelegebb részvétellel és szeretettel viselkedett hazánk iránt, melynek művelődési törekvéseiben szóval és tettel vett részt (...), [és akiben] igazán megizmosodott a magyar fajszeretet, erős gyökeret vert a nemzeti érzés s első rangú apostola nemzeti érdekeinknek.*”⁵

A harmadik (sőt, negyedik) egyetem felállítása csak 1910–11 folyamán vált bizonyossá, s bár az alapításról szóló törvény még meg sem jelent, 1911. november táján már ismert volt, hogy a pozsonyi városi bizottság néhány tagja indítványozni fogja, hogy a majdani egyetemet *Erzsébet királynéről* nevezzék el. Az ötletet a kezdeményező, Kumlik Emil városi könyvtáros és újságíró biztatására a *Westungarische Grenzbote* című lap is népszerűsítette. Az indítvánnyal végül 1912. február 5-én foglalkozott a közgyűlés.⁶

Kumlik javaslata már közvetlen kapcsolatot igyekezett teremteni az intézmény és névadója között, és a döntést Ferenc József, az egyetem alapítója iránt érzett hálával indokolta.⁷ Az uralkodó névadóként nem jöhetett szóba, hiszen nevét már 1881 óta viselte a kolozsvári tudományegyetem, így a választás az uralkodóház messze legkedveltebb alakjára, a Pozsonnyal többféle kapcsolatba is hozható, elhunyt királynéra esett, akinek már életében kialakult, s halála után intézményesült kultusza – csakúgy mint József főhercegé – a királyhűséget a nemzeti önbecsüléssel összeegyeztethetővé, az uralkodóházhoz való kötődést pedig elfogadhatóvá, sőt kívánatosá tette.⁸ A névválasztás indoklásában Kumlik Erzsébet mítoszának gyakori tartalmi elemeit, mondatípusait alkalmazta, így például a ki-

3 ORTUTAY 1914. 95.

4 GERŐ 2004. 79–81.

5 PTE EL VIII.1.i. 45. d. Emlékirat a Pozsonyban felállítandó egyetem tárgyában, 1893. szeptember 4.

6 LUKINICH 1933. 37.

7 Az indítvány szövegét idézi: SZABÓ 1940. 8–10.

8 Vö. LANDGRAF 2005. 131–132.

rálányé és a magyarok közti erős érzelmi kapcsolatot, valamint a kiegyezésben játszott – és általában a magyarok és Ferenc József közti konszenzusteremtő – szerepét (mely közvetve az egyetem felállításához is hozzájárult).⁹ Az elnevezés aktualitását továbbá az Erzsébet és Pozsony közti kapcsolatrendszer biztosította, mely az elhunyt királyné és Árpád-házi Szent Erzsébet tiszteletének összefonódásából eredt.¹⁰ A város ugyanis – mint a szent egyik vélt (de már a korszakban is erősen megkérdőjelezett) születési helye¹¹ – kultuszának egyik központi helyszíne volt, így a városi törvényhatósági bizottság lokálpatriotizmusától is pozitív döntést lehetett remélni. A javaslatot, miszerint az egyetem „örök időkre a »Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem« nevet” viselje,¹² a közgyűlés „egyhangú lelkesedéssel”¹³ fogadta el. Ferenc József 1912. október 19-én kelt legfelsőbb elhatározásával engedélyezte a névfelvételt, az erről szóló leirat pedig éppen Erzsébet-napon, november 19-én érkezett meg Pozsony polgármesteréhez.¹⁴

A (hivatalos nevén immár) *pozsonyi magyar királyi Erzsébet Tudományegyetemet* – a világháború kitörése miatt szerény ünnepi keretek között – 1914. október 3-án nyitották meg, ám a csehszlovák csapatok 1919. januári bevonulása lassanként ellehetetlenítette működését. A polgári demokratikus rendszer és a Tanácsköztársaság időszaka alatt a „királyi” jelzöt törölni kényszerülő, így ekkor *pozsonyi magyar Erzsébet Tudományegyetem* nevet viselő intézmény számára öszre egyértelművé vált, hogy nem maradhat a városban.¹⁵ 1920. február 27-én a menekült kolozsvári és pozsonyi egyetem – egymással együttműködésben – Budapesten kezdte meg az oktatást. Az egyetem a budapesti elhelyezést ideiglenesnek tekintette, és ezt névhasználata is alátámasztotta: továbbra is következetesen használta a „pozsonyi” jelzöt. A csehszlovák hatóságok tiltakozásul akadályozták a felvidéki diákok magyarországi tanintézetekben folytatott tanulmányait: tiltották az útlevelkiadást, megnehezítették a magyarországi egyetemeken szerzett diplomák honosítását,¹⁶ hamarosan pedig nyíltan követelni kezdték az egyetemtől a „pozsonyi” jelző elhagyását. Mivel a követelést az antant is támogatta, továbbá a Magyarországon továbbtanulni kívánó felvidékiek érdekeire, valamint új székelyre is tekintettel az Egyetemi Tanács 1921 szeptemberében kimondta a „pozsonyi” jelző törlését. Az aktus utóbb az egyetemi emlékezetben fájó és sérelmes momentummá vált,

1. kép – A pozsonyi m. kir. Erzsébet Tudományegyetem rektori pecsétje

⁹ Az Erzsébet-kultusz 1898 és 1914 közötti alakulására lásd VÉR 2006. 9–38.

¹⁰ LANDGRAF 2001. 119.; VÉR 2006. 130.

¹¹ Erről részletesen lásd: KARÁCSONYI 1907. 5.; MAGYAR 2007. 9., 61.

¹² SZABÓ 1940. 10.

¹³ LUKINICH 1933. 37.

¹⁴ A névadóhoz kötődő emlékezeti gyakorlatokról részletesen lásd jelen lapszám *Az egyetem ünnepi, tudományos és kulturális eseményei*, valamint *Az Erzsébet Tudományegyetem tárgyi emlékei* című írások vonatkozó fejezeteit.

¹⁵ POPÉLY 2005. 30–35.

¹⁶ POPÉLY 2005. 29–30.

mely immár szimbolikusan is megfosztotta székhelyétől az intézményt. Az egyetem hivatalos neve ekkortól *Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem* lett.¹⁷

1921-ben törvény mondta ki, hogy a pozsonyi tudományegyetem ideiglenesen Pécssett nyer elhelyezést, ám az oktatás csak 1923 októberében indult meg a dél-dunántúli városban. A következő, valamivel több mint két évtizedben az egyetem elnevezése nem változott, ám két olyan állásfoglalás is született, amely némiképp árnyalta az intézmény névadójához fűződő viszonyát. Az első esetben az egyetem a „két Erzsébet” összemosása ellen emelte fel szavát. 1930 őszén ugyanis Szentkirályi István, az egyetemi könyvtár kezelésébe került püspöki könyvtár könyvtárhoz indítványozta, hogy az egyetem templomát Árpád-házi Szent Erzsébetről nevezzék el. Az orvosi kar tanácsa azonban úgy vélte, az átnevezés félreértésekre adhat okot, hiszen az egyetem nem a szentről, hanem a királynéról van elnevezve: *„Nem kívánatos tehát, hogy az egyik történelmi múltat a másikkal ellenkezésbe hozzuk. Nagyon különösen hangzanék a pl.: A m. kir. Erzsébet Tudományegyetem árpádkori szent Erzsébetről elnevezett egyetemi temploma.”*¹⁸ Az Egyetemi Tanács ezt követő ülésén az orvosi kari tanácsstagok már az egyetem majdani átnevezésétől tartottak, így végül hosszas vitát követően levették a napirendről a templom elnevezésének ügyét.¹⁹

Az esetleges átnevezéssel kapcsolatos érzékenység nem volt véletlen. Ugyanezen a tanácsülésen tárgyalták ugyanis a városvezetőség informális jelzését, miszerint rosszul esik a pécsieknek, hogy az immár évek óta a városban működő egyetem hirdetéseiben a *„Pécssett elhelyezett m. kir. Erzsébet Tudományegyetem”* elnevezést használja. A kérést közvetítő Pekár Mihály a város *„érzékenységére”* tekintettel a *„pécsi m. kir. Erzsébet tudományegyetem”* elnevezést javasolta, ám ezt Bozóky Géza rektor elutasította, mondván, jogilag az ideiglenességet hangsúlyozó megnevezés a helytálló, és *„a jog érvényesülését érzékenykedések nem zavarhatják”*.²⁰ Molnár Kálmán jogászprofesszor a jogfolytonosság elve alapján vetette el a *„pécsi”* jelző felvételét, mondván *„[a]z egyetem címébe a »pozsonyi« jelző helyett a »pécsi«-nek felvétele (...) egyenlő volna a végleges lemondással egyetemünknek Pozsonyhoz*

2. kép – A magyar királyi Erzsébet Tudományegyetem Orvostudományi Karának pecsétje (1927)

3. kép – A magyar királyi Erzsébet Tudományegyetem rektorának pecsétje

¹⁷ PTE EL VIII.1.a. ETE tanácsulése, 1921. szeptember 13., 14. pont.

¹⁸ PTE EL VIII.105.a. ETE Orvostudományi Kar (OK) tanácsulése, 1930. október 17., 24. pont.

¹⁹ PTE EL VIII.101.a. ETE tanácsulése, 1931. január 28., 15. pont.

²⁰ PTE EL VIII.101.a. ETE tanácsulése, 1931. január 28., 12. pont.

való kapcsolatáról. (...) Ezért rendkívül fontos jogkérdést képez az eddig is helyesen használt »A Pécssett elhelyezett m. kir. Erzsébet tudományegyetem« elnevezés fenntartása, mert, ha Pozsonyt visszakapcsolják a magyar Szent Koronához, az egyetem újra minden nehézség nélkül felveheti s fel is kell vennie címébe a »pozsonyi« jelzöt, s így más egyetem – mint az Erzsébet tudományegyetem nem kerülhet Pozsonyba.»²¹ Az Egyetemi Tanács ezt követően egyhangúlag az eredeti névhasználat fenntartása mellett döntött, mellyel egyértelműen jelezte, hogy továbbra is Pozsonyt tekinti székhelyének, a pécsi elhelyezést pedig ideiglenesnek tartja. Molnár érvelésében a kényszerűségből elhagyott „pozsonyi” jelző szerepét az „Erzsébet” töltötte be, a névadó tehát immár a székhelyhez (ti. a névadás helyszínéhez) fűződő közvetlen kapcsolatot (is) kifejezte. E jelentéstartalom a második világháborút követően tovább erősödött.

Az 1945-től tört nyert koalíciós politikai berendezkedés nem sokáig tűrte meg az uralkodókra vagy a Horthy-korszak prominenseire való utalásokat a tudományegyetemek nevében. Először – az államforma változásával – a jelzők tűntek el. Az Ideiglenes Nemzeti Kormány 1945 márciusában törölte el a „királyi” jelző használatát, ezt az egyetem mindenféle kommentár nélkül vette tudomásul.

Ennél jóval nagyobb vitát váltott ki a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium (VKM) 1947. áprilisi utasítása, mely kimondta, hogy további törvényi rendelkezésig a hivatalos intézménynévben a *tudományegyetem* mellett csak a *székhelyre* történhet utalás.²² A névadó törlését a jogi kar 1947. májusi tanácsülésén Csekey István alkotmányjogász-professzor véleményezte, akinek érvelése nemcsak az intézmény névadójához fűződő viszonyáról árulkodik, de arról is, miként érzekelte egy egyetem saját mozgásterét és a megváltozó politikai diskurzust a második világháborút követő években. Csekey először is levezette, hogy az egyetem elnevezéséről rendelkező törvényeket egy miniszteri utasítás nem írhatja felül. A szikár jogi érveket azonban a minisztériumi fülelnek jobban csengő érvelés követte, mely a névadás körülményeit igyekezett – a névadó egyértelmű dinasztikus kötődése és kultusza ellenére – demokratikus színben feltüntetni azáltal, hogy a Kumlik-féle javaslatot „népi kezdeményezésésként” írta le: „*a mi egyetemünk nevének kezdeményezője maga a nép volt, Pozsony város közössége*” – magyarázta Csekey –, így az egyetem „*elnevezésének gyökerei a demokrácia eszméjéből fakadtak*”.²³ A professzor előter-

4. kép – Az Erzsébet Tudományegyetem rektori pecsétje, a „királyi” jelző kitarva (1947)

5. kép – A magyar Erzsébet Tudományegyetem könyvtárának pecsétje a Kossuth-címerrel

²¹ PTE EL VIII.101.a. ETE tanácsulása, 1931. január 28., 12. pont.

²² PTE EL VIII.104.b. 382–1946/47. A tudományegyetem elnevezése körül követendő egységes eljárás, 1947. április 17.

²³ PTE EL VIII.104.a. ETE Jog- és Államtudományi Kar (JÁK) tanácsulása, 1947. május 13., 5. pont.

jesztésében az eredeti név, az „Erzsébet” olyan tényezőként jelent meg, mely Pozsony elhagyása után szimbolikus folytonosságot teremtve segítette elő az intézmény működését, de Csekey meg sem próbálta titkolni, hogy a névhez való ragaszkodást nemzeti szempontok is vezérlik. Érveit azonban igyekezett az uralkodó politikai diskurzus paneleibe burkolni, amikor a nemzeti hagyományok megőrzésének és átörökítésének fontosságát a Nagy Péter cárt övező szovjet kultusszal hozta párhuzamba. A professzor mindezekre tekintettel azt javasolta az Egyetemi Tanácsnak, hogy kérelmezze a minisztertől, hogy Pécsset tekintse kivételnek. Az egyetem a fenti indokokra hivatkozással 1947 októberében a név megtartásának engedélyezését kérte, a VKM-től azonban mindössze egy egymondatos választ kapott, miszerint az utasításon nem kívánnak változtatni.²⁴

Az intézkedés végrehajtásával az egyetem azonban nem várta meg sem a közös intézményi álláspont kialakítását, sem a végleges minisztériumi választ: az orvosi kar 1947 áprilisától, a jogi kar júniustól nem használta tanácsülési jegyzőkönyveiben az „Erzsébet” nevet, az egyetemet a kis betűvel írt *pécsi* jelzővel jelölték, június 20. után pedig a *Pécsi Tudományegyetem* elnevezést használták.²⁵ Az új gyakorlat alkalmazása azonban nem volt zökkenőmentes: 1947 decemberében Pécs polgármestere még mindig *Erzsébet Tudományegyetemről* beszélt, a minisztérium pedig még 1948 januárjában is kiadott olyan rendeletet, amely a *pécsi Erzsébet-Tudományegyetem soproni Evangélikus Hittudományi Karáról* rendelkezett.²⁶ A miniszteri utasítás végrehajtása ellenére az egyetem régi nevéhez való ragaszkodása közismertté vált, mely utóbb lehetőséget adott arra, hogy az egyetemi autonómiát támadó baloldali politikusok az intézményt (és tanári karát) „reakciós” szellemiségűnek állítsák be.

Mivel a miniszter névhasználatot előíró utasításából következtetni lehetett egy majdani törvényi szabályozásra, ez az egyetemen azt a látszatot keltette, hogy van helye

6. kép – A Pécsi Tudományegyetem pecsétje (1948)

további javaslatoknak az elnevezéssel kapcsolatban. Az orvosi kar 1948 februárjában tett még egy utolsó kísérletet arra, hogy ha már az „Erzsébet” nem is menthető, mégiscsak megpróbálják elnevezni az intézményt, mégpedig Semmelweis Ignácról. A javaslat azonban nem nyerte el a jogászprofesszorok tetszését, akik kifogásolták a választást, mondván „*Semmelweis tudományos érdemeit, felfedezésének értékét, – magától értetődően – elsősorban az orvosi szaktudományt művelők ismerik, míg más tudományszakok művelői csak kevésbé*”, ráadásul semmilyen kapcsolatban nem állt az egyetemmel.²⁷ Abay Gyula jogászprofesszor – a régi

²⁴ PTE EL VIII.104.b. 382–1946/47. Tudományegyetem elnevezése körül követendő egységes eljárás, 1947. október 26.

²⁵ BÉLI 1997. 68.

²⁶ Az eseteket idézi: PTE EL VIII.202.b. 244–1947/48. A jogi kar válasza Weil Emil interpellációjára, 1948. január 20.

²⁷ PTE EL VIII.202.b. 261–1947/48. Jegyzőkönyv az Egyetemi Tanács 1948. február 12-i, III. rendkívüli üléséről, 1948. február 12.

névhez való ragaszkodás kiváltotta támadásokra utalva – eleve kétségbe vonta az egyetem részére történő személynévadás célszerűségét, hiszen már az „Erzsébet” is „indokolatlan loyaltást” mutatott – magyarázta –, miközben a név megtartásával mindössze annyit szerettek volna kifejezni, hogy a pécsi egyetem a pozsonyi jogutóda.²⁸ 1948 februárjában Holub József jogászprofesszor előterjesztésében az európai egyetemek névadási szokásait elemezve amellet érvelt, hogy ugyan „a népközösség szellemének formálásában döntő szerepet” játszó személy névadóként való kiválasztása nem lenne szokatlan, Semmelweis azonban nem alkalmas arra, hogy róla nevezzék el az egyetemet, főként, hogy sem Pozsonnyal, sem Péccsel nem állt közelebbi kapcsolatban. Holub hosszasan sorolta a különféle elnevezésekkel bíró külföldi intézményeket, felhozott példáiban azonban – éppen a szovjet befolyási övezetbe került és politikai alapon átnevezett egyetemek esetében – többször is tévedett, így jelentése éppen azt a tendenciát hagyta homályban, hogy 1945 után a felsőoktatási intézmények elnevezéséből rendre eltűntek az uralkodók, illetve a két világháború közötti időszak utóbb „reakciónak” bélyegzett prominensei. A jogászprofesszor ugyanakkor érzékelte a világháborút követő évek turbulenciáját, és a névválasztás szimbolikus súlyára is figyelmeztette kollégáit, óvva őket attól, hogy olyan névadót válasszanak, akinek jelentősége, szerepe a pillanat hevében nem ítéltető meg kellőképpen. Holub a névválasztást azzal az indokkal vélte elhalaszthatónak, hogy a VKM által kilátásba helyezett jogszabályi rendelkezés megalkotásakor a minisztérium bizonyára ki fogja majd kérni az egyetem véleményét.²⁹

Az Egyetemi Tanács elfogadta az érvelést, és az elnevezés kérdése ezt követően lekerült a napirendről. Semmelweis esetében azonban nem egy elszalasztott lehetőségről volt szó: az egyetem valójában már 1948 februárjában sem volt reális döntéshelyzetben, véleményére a VKM sem ekkor, sem korábban nem volt kíváncsi. Később pedig még ennél is kevésbé: a következő hónapokban a magyar felsőoktatás állami irányítása fokozatosan kommunista pártirányítás alá került, amely ekkortól már nemcsak olyan kis jelentőségűnek tűnő (bár messzemenően szimbolikus) döntésekre terjedt ki, mint egy egyetem elnevezése, hanem olyan alapvető strukturális-szervezeti átalakításokat eredményezett, melyek végül már nemcsak nevében, hanem de facto is megszüntették az Erzsébet Tudományegyetemet.

7. kép – A Pécsi Tudományegyetem Evangélikus Hittudományi Kara Könyvtárának pecsétje, a jelzők és az „Erzsébet” kitarva (1950)

²⁸ PTE EL VIII.202.b. 5. d. 261–1947/48. Jegyzőkönyv az Egyetemi Tanács 1948. február 12-i, III. rendkívüli üléséről, 1948. február 12.

²⁹ PTE EL VIII.104.a. ETE JÁK tanácsulése, 1948. február 18., 1. pont.

The Name of the University.

The Symbolic Naming Policy of the Elisabeth University

by Petra Polyák

The name of a university is a symbol intended for the general public, and the choice of an eponym is the most visible act of the institution's symbolic and remembrance policy. This is why it often becomes a source of conflict. The name of the Royal Hungarian Elisabeth University of Bratislava has changed five times since its foundation in 1912. As certain elements of the name carried different and crucial identity connotations related to the self-definition of the institution, any internal or external initiative to change/delete them provoked strong (and usually negative) reactions at the university. This was the case, for example, with the rejection of the name of the new seat, Pécs, which expressed the symbolic attachment to Bratislava, the place of its foundation, or the attempts to fit the dynastic eponym into the discourse of the post-1945 "democratic", but already partly Sovietized political establishment. The mostly inevitable changes of the name elements of the Elisabeth University also mark the most important political turning points of the first half of the 20th century, but they were not simply a reflection of political changes in the public law. Since each element of the name represented a specific part of the identity of the university, their change also led to a transformation of institutional self-definition.